

Fylkestingets behandling av sak 3/2020 i møte den 04.02.2020:

Vedtak:

Venstre sin innstilling til vedtak:

Venstre i Innlandet ber fylkesordføreren gjøre rede for hvilket handlingsrom som gjeldende lovgivning gir for å tilbakeføre en del av de oldtidsfunnene som stammer fra Innlandet.

Forslag framsatt i møtet:

Behandling:

Fylkesordførers besvarelse:

Generasjonene som har levd i Innlandet før oss har etterlatt seg en rik kulturarv. I Innlandet har vi blant annet halvparten av alle brearkeologiske funn i verden, og vi har de unike gjenstandene fra Åker gård, - en av Norges mest kjente arkeologiske skatter. Bare i 2019 ble det etter metallsøking levert inn ca. 1000 gjenstander fra jernalder og middelalder i Innlandet! Alle disse gjenstandene kan sees på som store og små knagger – knagger vi kan henge historiene om vår fortid på. Disse historiene handler både om det særegne ved Innlandet, men også om hvordan distriktet vårt har levd i et samspill med verden utenfor.

I Innlandet har vi de siste årene opplevd et økende engasjement for den eldste delen av kulturarven vår. Dette skyldes særlig økningen av innlendinger som har metallsøking som hobby. Metallsøkerentusiastene har organisert seg i foreninger og mange er dyktige til å formidle begeistring for kulturarven vår. Dette har bidratt til engasjement fra grunneiere og positive oppslag i pressen. Uheldigvis sitter nok mange med en følelse av at gjenstandene blir «borte» etter at de blir levert inn. Mens gjenstander av kulturhistorisk verdi fra etter reformasjonen kan stilles ut på lokale museer, bidrar dagens forvaltningspraksis til at den eldste delen av kulturarven vår fjernes fra distriktet.

Det er, slik Ringnes skriver, fylkeskommunens rolle å ta imot innleveringspliktige funn fra privatpersoner. Vi sikrer at mest mulig relevant informasjon om funnene blir registrert i den nasjonale kulturminnebasen, før gjenstandene sendes videre til Kulturhistorisk museum i Oslo for katalogisering, konservering og magasinerings. I henhold til kulturminneloven §12 er løse kulturminner, eldre enn 1537, statens eiendom. Det er universitetsmuseene som forvalter statens eiendomsrett til kulturminnene.

Regelverket legger derfor ikke til rette for tilbakeføring av gjenstander permanent, men det finnes rutiner for utlån av gjenstandene, og flere museer i vårt distrikt har slike utlånsavtaler. Kravene som stilles til fasilitetene og, kanskje særlig, utgiftene som knytter seg til dette, bidrar likevel til å skape en barriere som vanskeliggjør utlån. Enkelte av museene våre har i tillegg egne samlinger med gjenstander fra førreformatorisk tid. Dette er gjenstander som ble levert inn før 1905, og altså før statens eiendomsrett ble fastsatt ved lov.

Det er et potensial for å løfte fram mer av den eldste kulturarven vår. Historien bak disse gjenstandene vil kunne bygge stolthet og identitet for oss som bor i Innlandet. Ikke minst er det viktig å følge opp det økende engasjementet for å berge arkeologiske gjenstander opp av åkrene i Innlandet. Det vil være viktig for et fortsatt engasjement å synliggjøre betydningen av det arbeidet som gjøres av metallsøkerentusiastene. I Innlandet ser vi behovet for å ta denne lokale innsatsen på alvor. Vi har derfor undersøkt et utvalg av funnstedene med georadar. Dette

arbeidet er vesentlig og vil fortsette i den nye fylkeskommunen. Men dette er ikke nok i seg selv. Vi ser også behovet for å få flere lokale utstillinger av smykker og andre gjenstander som blir levert inn. De innleverte funnene er ofte gjenstander som ikke blir vist fram i nasjonale sammenhenger, men som har betydning og fortjener å komme fram i lyset i en regional sammenheng.

Jeg vil derfor be fylkesrådmannen ta initiativ til å samarbeide med museene i Innlandet og Kulturhistorisk museum i Oslo. Jeg vil be om at de ser på ulike modeller og løsninger både for lokale og regionale utstillinger, samt se på hvordan forhistorien er representert i de regionale museene og om det er rom for forbedringer. Vi har dyktige fagfolk på området, så jeg er overbevist om at det her ligger et potensial som vi kan bidra til å utløse.

Det hadde vært spennende og interessant om Innlandet fylkeskommune, med den nye rolla vi blant annet har fått innenfor kulturarvfeltet, kunne bidra til å utarbeide nye løsninger, slik at viktige funn fra Innlandet, i enda større grad enn nå, kan stilles ut i fylket.
